

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

9. april 2024

UPA2024/61

ILUARSIISSUT

Siunnersuut 22. marsimeersoq taarserpaa

(Immikkoortoq Inatsisartut oqaaseqaateqartarnerannut tunngasoq peerneqarpoq)

Inatsisartut Suleriaasianni § 36 naapertorlugu apeqquaqat aallaavigalugu oqallisissiaq imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Timersornermik aallutaqartut timersornikkut aaqqissuussani peqataanerminni sulinikkut isertitassaraluaminnik annasaqartarnerat qanoq matusserneqartarsinnaanersoq pillugu apeqquaqat aallaavigalugu oqallisissiaq.

(Inatsisartunut ilaasorta Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

Aningaasanoorajuttunngortarnerup, imerajuttunngortarnerup, ikiaroorajuttunngortarnerup, imaluunniit pualavallaalersimarup kingunerisaanik nunatsinni inuunerluuteqalersimanitta kingunerluutipalaavinut unammilligassarpassuaqalersimavugut, unammilligassattalu tamakku inuiaqatigiinnut qanoq akisutigisinnaanerat tamatta nalunngillualereersimassagipput naatsersuutigisinnaavara.

Unammilligassarpassuagut qulaani taakkartorneqartut pillugit, pitsaaliorniarlugit Naalackersuinnikkut sulissarpassuaqarpugut. Nalunngilara tamanna pillugu ukiuni kingullerni pitsaaliorniarlugit naalackersuinnikkut iliuuseqarniarlunilu annertuumik suliniuteqartoqartoq. Tamanna pissusissamisoorpoq aamma ajunngilluinarpoq.

Uangalu isumagama naapertorlugu pitsaaliunerup iluani sakkussatsialassuatta ilagilluinnagaattut uanga takusinnaasara taassaavoq timersorneq, timersornikkullu maligassuisoqarnerup tungaatigut suliniuteqartumik nukittorsaanissaq.

Assersuutissatsialassuupput Islandermiut; Islandimi inuusuttut 1980- 90-kkunni imerajuannerpaanut ikiaroorajunnerpaanullu ilaalersimagaluarput. Naalackersuinnikkulli kultureqarnikkut, timersornikkullu immikkut ittumik annertooujussuarmik iliuuseqarnermikkut, tassa kulturikkut timersornikkullu immikkut ittumik annertuumik aningaasaliissuteqarnermikkut nukittorsaanermikkullu imerajuttuuneq ikiaroorajuttuunerlu annertuumik appartingaatsiarnikuusimavaat.

Allaat Islandimi inuusuttut ullumikkut aanngajaarniutit tungaatigut nunarsuarmi atuinikinnerpaanut ilaalersimallutik. Timersornerullu silarsuaani nunarsuarmi pikkorinnerpaat ilaannut ilanngussimapput, naak inuiannguullutik ikitsuinnannguugaluarlutik.

Piffissanngorporlu aamma uagut immikkut ittumik iliuuseqarnissatsinnut. Sooq immikkorluinnaq ittumik iliuuseqartariaqarpugut?

Meeqqat inuusuttuaqallu inersimasunnguleraangamik ajoraluartumik timersornermik soqutiginninnerata appariarujussuarternera, nunatsinni ajoraluatumik misilittakkatta

ilagilersimavaat; Meeqqat inuusuttuaqaallu amerlasuut piukkunnarseruttorlutik unillutik tunniutiinnartarnerat takussaagaluttuinnarpoq. Tamanna uggornarpoq ajuusaarnarlunilu.

Nunatsinni nunaqqatitta akornanni aningaasarsiutigalugu timersortartunik takussaasoqanngilaq; Nunaqqativut marluk pingasunnguit nunatta avataaniittut eqqaassanngikkaanni.

Tamannarpiarlu pissutigalugu nunanut allanut unammisartuuterpassuatta ilaat sulinnigiffeqarnissaraluatik atorlugit nunanut allanut unammisartutut sungiusariaatigaluni katersuunnissamut peqataajartortarput, minnerunngitsumillu nunanut allanut unammisartortariaqartarput sulinnigiffeqarnissaraluatik akigalugit. Allaajartortarput imatut oqarsinnaalluta nunanut allanut unammisartuuterpassuatta ilaat sulinnigiffeqanngitsoortarput, allaallumi ilaqqatit ilagalugit sulinnigiffeqanngitsoortarput amerliartorput nunanut allanut unammisartuunertik pissutigalugu.

Tamanna ajorluinnarpoq akuerineqarsinnaanngilarlu. Qanoq aamma nunanut allanut unammisartuutivut – maligassiusissaatitagullu taamatut atugassaqartissavagut? Taamatut atugassaqartissinnaanngilavut.

Timikkut tarnikkullu nukittorsaaniartilluta maligassiusissaqartariaqarpugut.

Maligassiusussagullu naalakkersuinikkut suli ullumikkuminngarnit pitsaanerungaartumik iliuuseqarfigisariaqalerpagut. Iliuusissattalu ilaat tassaavoq nunanut allanut unammisartuutitta nunanut allanut unammisartuunerminnut atatillugu sungiusarnerminni, angalasarnerminnilu sulinnigiffeqarnissaraluaminnik annaasaqartannginnissaat.

Taamattutaaq aamma pingaartigipput puorneqassanngillallu, timersortartut nunatta iluani timersornermik ingerlataqartut, minnerunngitsumillu namminneq piumasusertik tunngavigalugu suleqataasartut. Assersuutiginnarsinnaavagut sungiusaasorpasuit, sungiusaasunut ikiuutaasut, pissartanngorniuunnerni nakkutilleeqataasartut holdlederiusartut, peqatigiiffilerisorpasuiullu. Inuppasuit sulinnigiffissaraluatik pilliutigalugit nammineq piumasutsiminnik suleqataallutik, ullumikkut timersornerup tungaatigut killiffitsinnik kivitseqataasimasut. Taakkoqanngikkaluarpasuit timersornermik ullumikkut killiffitsinnut killissimanavianngikkaluarpugut.

Timersortartut, timersornerullu silarsuaani nammineq piumasutsiminnik suliaqartut tamaasa ajunnginnerpaamik siunissamilu angusaqarluarnissaannik kissaappakka.

Qujanaq